

Trollheimen — et virkelig eventyrrike

AV LISE HENRIKSEN

Trives du ikke i Trollheimen, er det ikke umaken verd å lete etter noe bedre! skriver artikkelforfatteren. Det lyder subjektivt, men slik er nå engang naturopplevelsen. Naturen i Trollheimen er rikt vekslende, fuglelivet mangfoldig og naturen frodig. Og reinen jager gjennom daler og over vidder. Varderutene er ikke for harde for folk i noenlunde bra form. Så alt skulle ligge til rette for det store fottureventyret: I Trollheimen er det til og med god plass på turisthyttenel, konkluderer hun.

Navnet Trollheimen inneholder en god porsjon mystikk, og en kunne fristes til å tro at det er folk i bygdene som ligger inntil dette vakre fjellområdet, som har funnet på navnet en gang i fjern fortid da troll og underjordiske ennå levde andre steder enn i eventyrene. Men nei, da. Navnet er ikke engang hundre år gammelt. Det ble lansert i 1880-årene med tanke på turistene.

Men, turistnavn eller ikke — Trollheimen hadde en draging på meg som på mange andre, og i drømmene om ferie så jeg for meg den vakre Innerdalen omgitt av mektige tinder. Det er vel tvilsomt å innlemme Innerdalen i Trollheimen, men en må vel ha lov til å kalle dalen en innfallsport til Trollheimen — og en mer fantastisk «port» skal en lete lenge etter.

Nå hadde jeg hørt Innerdalen prist av mange som selve perlen i Mor Norges smykkekrin, og jeg visste at professor Yngvar Nielsen, banebryteren for reiseliv og fotturisme ved århundreskiftet, fant at Innerdalen var atskillig vakrere enn det berømte Zermatt i Sveits.

<

Sprudlende foss i Vindøla.

(Foto: Trond Strickert)

Forventningene var nesten skrudd over gjenge, så skuffelsen ble enorm da Innerdalen ikke fortonet seg særlig forskjellig fra det landskapet jeg ser hver dag der jeg bor på Østlandet. Alle toppene lå innhyllet i tykk skodde. Og skuffelsen ble enda større da jeg kom fram til Rendølseter etter en times marsj på den minst kjørbare jeepveien man kan tenke seg. Hytta var nemlig fylt til randen — det var ikke en eneste madrass å oppdrive. Men på Innerdalshytta — en gammel gård i typisk nordmørsstil — omtrent en halv kilometer lenger inne i dalen, var det heldigvis plass. På Innerdalshytta regjerer Betsy, gift med Olav Innerdal, som hvert år arrangerer sine populære klatrekurs i dalens vidunderlige tindeverden.

Flere hollendere enn østlendinger

I og med at jeg startet fra Innerdalen, tok jeg på sett og vis desserten først. Jeg var tidlig oppe neste morgen, for å ta fatt på turen videre, og synet som møtte meg, glemmer jeg vel aldri. Alt som var igjen av tåka, var noen tynne, lette slør rundt toppene. Skarfjell i morgensol kan begeistre selv den mest blaserte, men synet av Dalatårnet var allikevel det mektigste. Det har røtter i selve dalbunnen, og fordi det står så tett innpå, fornemmer man høyden og reisningen så det nesten grøsser i en.

Nåvel, turen gikk videre. Etter starten fra Innerdalen virket tindene i Trollheimen ikke så imponerende som de nok ville ha gjort hvis jeg hadde nærmet meg fra en annen kant — for eksempel østfra fra Grindal i Rennebu, eller gjennom Oppdal med start fra Gjevilvasshytta, for å få den letteste starten, som er sørfra.

Men selv om jeg ikke fant de aller mest dramatiske linjene i Trollheimen, byr landskapet på atskillige fine topper rundt om, blant andre Snota og Neådalssnota. Bortsett fra Skarfjell og Trolla, som i ett ord kalles Innerdalstindene, er Snota den høyeste toppen i Trollheimen med sine 1689 meter. Ordet snote betyr forresten spiss eller rett og slett snute. Av andre kjente topper som godt kan tåle sammenligning med Snota, synes jeg at jeg bør nevne Trollhetta, Geithetta og Svarthetta — alle sammen fjell som gleder de fjellglade.

Det som imidlertid overrasket meg mest ved Trollheimen, var menneskene, eller rettere sagt mangelen på dem. Her var det ikke snakk om køgåing og voldsom forsering for å skaffe seg sengeplass

på hyttene, slik det etter hvert er blitt vanlig i de mest beferdede fjellstrøkene.

Trollheimens geografiske beliggenhet gjør at det naturlig er trøndere og møringer som «sogner» til den, og dem møtte jeg også flest av. Ellers var det alle varianter av arten vestlending og faktisk flere hollendere enn østlendinger! Forstå det, den som kan!

Et landskap fullt av liv

Dersom enkelte skulle nøle med å gi seg i kast med Trollheimen på grunn av redsel for å måtte slite i et hardt og tungt terreng, er det virkelig synd. Min erfaring var nemlig at varderutene slett ikke er spesielt harde. At ryggsekken kjennes temmelig tung i enkelte av kneikene, er så sin sak. Noen harde oppstigninger må en regne med i alle områdene våre. Den garvede fotturisten vil ikke møte problemer av noen art i Trollheimen, men den mindre trenede vil kanskje finne at enkelte av dagsmarsjene blir i drøyeste laget.

Landskapet i Trollheimen er fantastisk vekslende. En vil stadig oppleve å se nye panoramaer rulle fram, og når bysløvheten har forlatt sansene, vil det mange steder virke som om naturen veksler bak hver eneste sving. For Trollheimen er et område fullt av liv. Elver og myrer i stort antall bidrar til å skape avveksling og bevegelse i landskapet. Dessuten er vegetasjonen usedvanlig frodig. Gras og starrarter klyver utrolig høyt oppover fjellssidene, og resten av fjellfloraen er med på å sette farge på koller og lier. På Gjevilvasskammen vokser det faktisk også en del sjeldne plantearter, og Trondheims Turistforening har satt opp skilt med navn på noen av dem.

Også fuglelivet er rikt i Trollheimen — særlig gjelder dette mindre arter. Den mest uforglemmelige opplevelsen jeg hadde på hele turen, var møtet med en fjellrype. Den kan vel knapt kalles sjelden, men omstendighetene omkring møtet var vel ikke helt vanlig. Jeg møtte den like ved stien, og den gjorde ikke mine til å ville flytte på seg. Grunnen oppdaget jeg snart. Bare en meter fra turtråkket lå den på egg! Den gjorde sitt beste for å virke usynlig, men hadde ikke mer hell med seg i det forsettet enn at jeg klarte å få et bilde av den før jeg gikk videre. Ikke engang kneppet fra kameratelet fikk den til så mye som blunke eller røre en eneste fjær.

Utsikt sydover fra Honstadknyken mot Trollheimen. En ser inn i Søyådalen, med Blånebbå til venstre og Trollhetta midt i mot. Trolltoppene og Skarsfjell i Innerdalen kan også skimtes.
(Foto: Jon Arne Mogstad)

Jakt, fiske og gammel byggeskikk.

På turen var jeg så heldig å treffe på villrein to ganger. Begge gangene var det flokker som stod og kjølte seg på snøfønnene. Reinen er vel det flotteste fribente dyret i fjellfaunaen. Har man sett reinen i jag over ur og annet ulende, glemmer man ikke lett inntrykket av fart, smidighet og eleganse. Jakt har jeg aldri drevet, så jeg regner ikke i horntakker og slaktevekt. For meg er synet av reinen en estetisk nytelse utenom det vanlige, og det faller jo langt billigere å kunne glede seg over dyrene uten å behøve å skyte dem og spise dem. Dessuten er min opplevelse ikke bundet til noen hektiske uker i jaktseasonen på høstparten.

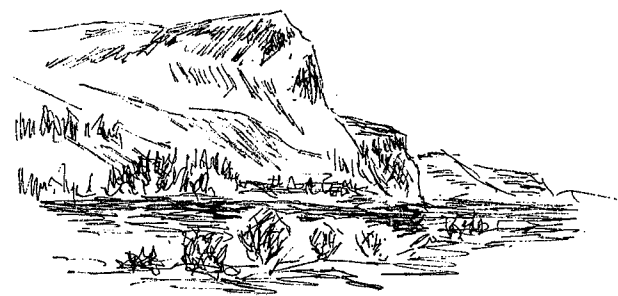
Jeg er heller ikke sportsfisker, så vann og elver øver kanskje en annen draging på meg enn på mannen med stang og håv. Jeg insinuerer imidlertid ikke at sportsfiskeren utelukkende tenker på dirrende snøre og hvinende snelle når han står ved vannkanten.

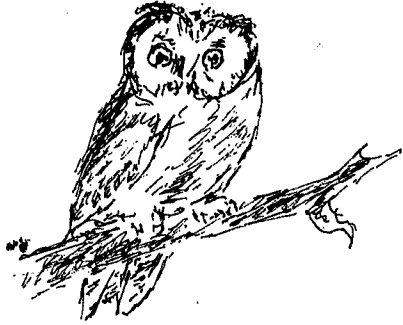
Som jeg, opplever han sikkert skjønnheten ved himmelen og fjellene som speiler seg i vannet, eller bruset og de stadig skiftende synsinntrykkene fra den skummende elva. Men *min* ryggsekk er lettere enn *hans*, og *det* synes jeg er en fordel.

Men selv om jeg ikke fisker, har jeg hørt at en god del av vannene er rike på fisk, og at den faktisk også skal være ganske stor sine steder. Så sportsfiskeren skulle nok også kunne trives i Trollheimen.

Noe av det vakreste jeg så i Trollheimen, var faktisk menneskeverk. Gang på gang støtte jeg over gamle sel og støler som for lengst har utspilt sin rolle som ledd i en produktiv kjede. Nå ligger de bare med dypgrønne, graskledde voller og forskjønner landskapet — slik de alltid har gjort. Det virker som om husene er grodd opp av selve bakken, så fullkomment harmonerer de med omgivelsene. Her har vår tids arkitekter virkelig noe å lære — det synes i alle fall jeg mye av den moderne arkitektur vitner om.

En fottur i Trollheimen svarer så avgjort til forventningene. På papiret vil inntrykkene selvfølgelig virke spredte og overfladiske, men virkeligheten er det bare få som kan gjendikte så man synes at man kjenner seg igjen. Prøv en tur i Trollheimen og opplev selv hva den kan by deg. Du vil sikkert like deg der, og gjør du det ikke, er det ikke bryet verd å lete etter noe som er bedre!

Ulf Gleditsh — Kronikk i 1962

Selve naturopplevelsen skaper balanse i sinnet. Det oppstår et naturlig forhold mellom jeg-følelsen og individets plass i den store helhet. Den naturlige religiøsitet som er et av de største aktiva som et menneske har, blir styrket og bevisst, samtidig med at det psykologiske erfaringsliv blir underlagt samvittighetskontroll, slik at tanker og handlinger kultiverer seg i forhold til grunnopplevelser man har hatt i møtet med den evige natur.

Vandringer er for mange mennesker en livsstil og derfor også en stil man bærer med seg overalt. Vandreren representerer en rekke åndelige kvaliteter. På det høyeste uttrykker han vidsyn, toleranse, utholdenhet og evne til å leve seg inn i andres verden. Han representerer evnen til alltid å lete etter det evige i alt han kommer i berøring med.

Minner fra fjellet

AV FRITZ CHRISTENSEN

Første gang jeg bevisst husker at naturen gjorde inntrykk på meg, var jeg seks år. Jeg fikk være med på spasertur fra Granåslia til Estenstad. Siden har det gått slag i slag. Bymarka, især da området Våttakammen, Geitfjellet ble grundig gjennomtrålet. Den gangen var det adskillig mere dyr og fugler enn nå og vi ble aldri trett av å gå der, men etter hvert ble horisonten utvidet til å omfatte hele Bymarka og Jonsvannsområdet. I en alder av 14 år kom neste utvidelse av horisonten. Da fikk vi lov til å dra til Væktarstua. Vi syklet over Mostadmarka, via Selbu, Kubjorgen og Ås, en bra sykkeltur den gang.

Vi hadde vært på fjellet omkring Stuesjø noen dager da Nedalen begynte å lokke. Det var ved starten nedlagt forbud mot videre ekspedisjon, men vi trøstet oss med å sende et kort hjem hvor vi forklarte nødvendigheten av å se Nedalen, og så dro vi ut i eventyret. Selvfølgelig hadde vi ikke tenkt å være der lenge, dertil var økonomien for svak. Vi hadde nemlig ikke mer enn kr. 15,— hver i reisepenger, men det ble anderledes. For det første ble vi meget godt mottatt av vertinnen, Kari Aune, og hennes hjelpere, og så var vi så heldig å treffe en gammel kjenning, den allerede da så kjente storfisker Carco. Han var oppradd for følge, og spurte om vi kunne være sammen med han på fiske med Nedalen som utgangspunkt. Ja, hva skulle vi si? Lysten var det ikke tvil om, men lov hjemme fra hadde vi ikke og penger var det smått med. Carco ordnet med tillatelse pr. telefon og vi fikk levere fisk mot mat på hytta. Og fisk var det nok av. Det ble riktig et eventyr for oss. Vi var borte i alt 14 dager, tok så mye fisk som vi ønsket og opplevde fjellet på sitt vennligste. Selvfølgelig var det mygg. Vi hadde bare nickers og beksømsko, så leggene våre så ut som om vi hadde rosen, og vi måtte legge avispapir imellom strømpene og leggene.